आर्थिक वर्ष २०७९/०८०

याङवरक गाउँपालिका, पाँचथर

लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण, प्रतिवेदन

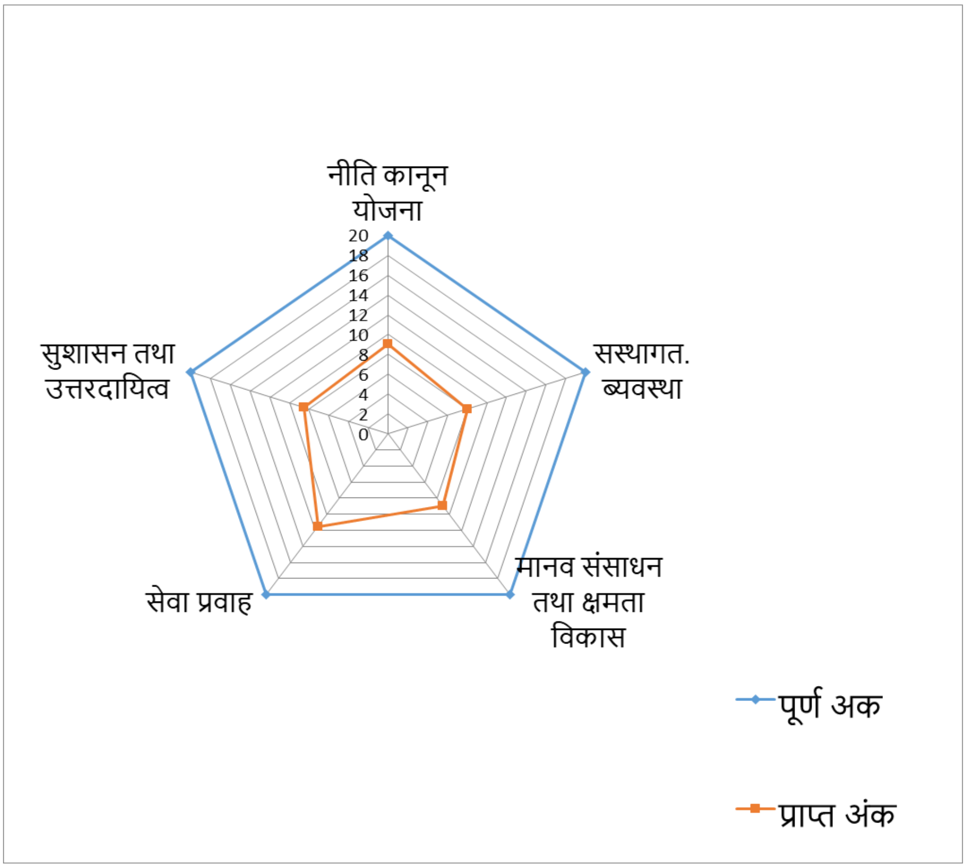

आयोजक
याङबरक गाउँपालिका, पाँचथर

सहजकर्ता
अनिलप्रसाद खनाल
स्वतन्त्र परामर्शदाता

विषय सूची

परिचय खण्ड **१**
१. *पृष्ठभूमी* १
२. *अध्ययनको महत्व* १
३. *लैससास परीक्षणको उद्देश्यहरु* २
४. लैससास परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु २
५. *लैससास परीक्षणको विधि र तरिका* ३
६. *लैससास परीक्षणका सहभागीहरु* ६
तथ्यांक प्रस्तुतीकरण खण्ड **७**
७. तथ्यांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या खण्ड ७
विष्लेषण खण्ड **८**
८. *लैङ्गिक परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु* ८
९. *तथ्याङ्कको अध्ययन तथा विश्लेषण* ८
मुख्य उपलव्धि (Findings) **१०**
१०. *लैससास परीक्षण विधिवाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था* १०
१०.१. परीक्षण पश्चात् प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको लेखाजोखा १०
१०.२. लैससास परीक्षण नतिजाको माकुरे जालो ११
१२. *लैससास विकास* कार्ययोजना २३
निष्कर्ष **३१**
अनुसूचीहरु **३३**

परिचय खण्ड

१. पृष्ठभूमी

नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनामा लैङ्गिक विभेद अन्त्य गरी समानुपातिक समावेशी र सहभागिता मूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने व्यवस्था गरिएको छ । महिलाको हक सम्बन्धी धाराले समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार, राज्यका सबै सरकारमा सहभागिता हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारिवारीक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ । यसका साथै महिला विरुद्ध हुने हिंसाजन्य कार्यहरूलाई कानून बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था गरेको छ । समानताको हकले नागरिकहरू, सामाजिक र सांस्कृतको रुपले पछाडि परेका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण वा विकासको लागि संविधानमा विशेष प्रावधानहरूको थप व्याख्या गरको छ । सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक सरकारहरूमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागीताको अधिकार स्थापना गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैसमास) सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छ । त्यसैगरी वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारमा तथ्यांक अध्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्यांक संकलन गर्ने, विकास कार्य अन्तर्गत बालविवाह, बहु–विवाह, लैंगिक हिंसा अन्त्य गर्ने आदिको व्यवस्था गरिएको छ । स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन अन्तर्गत योजना तर्जुमा महिला तथा पिछडिएको वर्गको सहभागिता सुनिश्चित गर्दै महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजना छनौटमा जोड दिनुले लै.स.सा.स प्रवद्र्घन गर्ने व्यवस्था गरिएको बुझिन्छ । समानताको हक अन्तर्गत सामाजिक र सांस्कृकित रुपले पछाडि पारिएका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण र विकासको लागि संविधानले विशेष प्रावधानहरुको थप व्याख्या गरेको छ । सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक सरकारहरुमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकारको व्यवस्था गरेको छ । राज्यका नीतिहरुमा सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्वन्धी नीतिहरु सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लिङ्ग, क्षेत्र र समुदाय भित्रका आर्थिक रुपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने उल्लेख गरिएको छ ।

स्थानीय तहको लागि लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ अनुसार स्थानीय सरकारहरूले वर्षमा एक पटक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको प्रथम चौमासिक भित्र लैससास परीक्षण गरी सक्नुपर्छ । लैससास परीक्षण कार्यको सहयोग तथा समन्वयका लागि स्थानीय सरकारले एक कार्यदल गठन समेत गर्नुपर्दछ ।

यसै सन्दर्भमा स्थानीय सरकारले यस प्रावधान अनुसार स्थानीय सरकारले आफनो क्षेत्रमा रहेको महिला, दलित, जनजाति तथा पिछडिएका वर्गहरुको विकासका लागि केही प्रयासहरु पनि छन । स्थानीय तहले लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका क्षेत्र भएका प्रगतिलाई संस्थागत गर्न र यसलाई अझ प्रभावकारी ढंगले अगाडी बढाउनको लागि तत सम्बन्धी नीति तथा कानुन तर्जुमा गर्न आवश्यक छ ।

२. अध्ययनको महत्व

नेपालको संविधानले समाजमा विद्यामान सबै प्रकारका विभेद र उत्पीडनको अन्त्य गर्दै बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसाथ गरी विविधता बीचको एकता, सामाजिक सांस्कृतिक ऐक्यबध्दता, सहिष्णुता र सद्भावलाई संरक्षण एवं प्रवर्धन गर्ने प्रतिवद्धता जनाएको छ । साथै संविधानले वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य

गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प लिएको छ।

संविधानले आत्मसाथ गरेको लैससास सम्बन्धी मुल्य तथा मान्यतालाई व्यवहारमा उतार्नको लागि सबै स्थानीय सरकारको भुमिका अहंम छ। यसको लागि स्थानीय सरकारले योजनाबद्ध तरिका काम गर्न जरुरी छ। स्थानीय सरकार नागरिकसंग प्रत्यक्ष सहभागितामा र नजिक भएर कार्य गर्न राज्यको एक अंग भएकोले संभव पनि छ। स्थानीय सरकारले संविधानको मुल भावना र मर्मलाई आत्मसाथ गरेर लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणलाई कार्यान्वयनमा ल्याएमा सन्तुलित विकास हुन्छ र सामाजिक न्यय स्थापित हुन्छ। यस परिक्षणले गाउँपालिका लैससासको विद्यमान अवस्थाको जानकारीका हुनुका साथै स्थानीय तहगत तथा मुलुकको समग्र लैससास सम्बन्धी समस्या र चुनौतिहरुको पहिचान गरी यस क्षेत्रका योजना तथा कार्यक्रमहरुको दक्षता र प्रभावकारीताको लेखाजोखा तथा मूल्याङ्कन गर्दै नीतिगत पृष्ठपोषण लिन मार्गनिर्देश गर्छ।साथै परिक्षणले समावेशी लोकतन्त्रलाई संस्थागत गर्न, सामाजिक न्याय कायम गर्न र सबै नागरिकको समतामूलक पहुँच स्थापित गर्न लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई संस्थागत गर्न मद्दत पुग्छ। अतः यसको महत्वलाई सबै पालिकाहरुले आत्मसाथ गर्न जरुरी छ।

३. लैससास परीक्षणको उद्देश्यहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको मुख्य उद्देश्य यसको प्रयोगलाई सरलीकृतरुपमा स्थानीयकरण गरी स्थानीय तहले गर्ने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरु र विकास योजना तथा कार्यक्रमलाई लैससास उत्तरदायी र दिगो बनाउन आर्थिक श्रोतको सुनिश्चितता, उपलब्धिको समतामूलक वितरण र उपयोगी बनाउने रहेको छ। यसका प्रमुख उद्देश्यहरु यस प्रकार छनः

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत स्थानीय तहको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरुमा महिला, लक्षित वर्ग र सीमान्तकृत समुहहरुलाई समाबेशी गरी लैगिक समानता र सबै जात, जातीको अर्थपूर्ण सहभागिता गराई लैङ्गिक अन्तरहरुको प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैङ्गिक मूलप्रबाहिकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने।
- महिला, लक्षित वर्ग र सीमान्तकृत समुहहरुलाई समावेश गरी उनीहरुको योजनाबद्ध रुपमा व्यक्तिगत र सामूहिक क्षमता अभिबृद्धि गरी स्थानीय तहको विकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने।
- स्थानीय तहको सवै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्याँकन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने।
- लैससास परीक्षणको नतिजाको आधारमा समस्या तथा चुनौतिहरुको पहिचान गरी समयमै समाधान गर्ने तथा भावी योजना तथा कार्यक्रमका लागि नीतिगत पृष्ठपोषण लिने।

४. लैससास परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु

लैससास परीक्षणका प्रमुख पाँचवटा विषय क्षेत्रहरु भित्र विभिन्न २२ वटा उप विषयक्षेत्र र सो अन्तर्गत १०० वटा सूचकहरु रहेका छन्। उक्त विषय क्षेत्रहरु र उप विषय क्षेत्रहरु निम्नानुसार रहेको छ।.

मूल विषय	सहायक बिषय
नीति, कानून, योजना	नीति र कानूनमा समावेशिता र सहभागिता

मूल विषय	सहायक बिषय
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
संस्थागत व्यवस्था	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
	कार्यप्रणाली समावेशी
	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता
	तथ्याङ्क सङकलन तथा व्यवस्थापन
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार बिरूद्ध जनचेतना
	कानूनी साक्षरता
	विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता
सेवा प्रवाह	पूर्वाधारविकास
	नीति र कानूनमा समावेशिता र सहभागिता
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन
	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	कार्यप्रणाली समावेशी
	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता
	तथ्याङ्क सङकलन तथा व्यवस्थापन
	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास

५. लैससास परीक्षणको विधि र तरिका

लैंगिक परिक्षणका लागि यस बगनासकाली गाउँपालिकासँग प्रारम्भिक समन्वय पश्चात पालिकामा आइ लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण दिग्दर्शन २०७८ मा उल्लेख भए अनुसार ३ वटा चरणहरु पार गरी कार्य सम्पन्न गरिएको छ। ती चरणहरुमाः

(क) तयारी चरण

तयारी चरणमा सर्वप्रथम पसहजकर्ताले पालिकाका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र लैससास फोकल पर्सनसँग अन्तरक्रिया गरि लैंङ्गिक परिक्षणका लागि आवश्यक पर्ने दस्तावेजहरु संकलन गर्ने कार्य गरिएको थियो भने सो क्रममा निर्देशिकामा उल्लेख भए अनुसार गाउँपालिका उपाध्यक्षको नेतृत्वमा ३ सदस्यीय कार्यदल गठन गरी लैंगिक परिक्षणका लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण तयारीका कामहरु सम्पन्न गरिएको थियो । जसमा सर्वप्रथम यस गाँउपालिकामा लैससास परिक्षण कार्यलाई पूर्ण प्रभावकारी बनाउन निम्नानुसारको लैससास कार्यदल गठन गरिएको थियो।

याङवकर गाउँपालिकाको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण अघि सो पालिकासंग समन्वय गरी निम्न सदस्य रहने गरी लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिलाई पुर्नगठन गरिएको थियो।

श्री भिम बहादुर योङया, गा.प अध्यक्ष	संयोजक
श्री बाबा मेयाङवो, उपाध्यक्ष	सदस्य
श्री सुमन लिङदेन, प्र.प्र.अ	सदस्य
श्री कुमार ध्वोज सुनुवार, संयोजक, सा.वि.स.	सदस्य
श्री कल्पना लोहार, का.स	सदस्य
श्री शान्ति राई, का.स	सदस्य
श्री हर्कदेवी सेवा, का.स	सदस्य
श्री याङवरक अपाङ्गता संस्थाको प्रतिनिधि	सदस्य
श्री सारथी युवा मञ्च नेपालको प्रतिनिधि	सदस्य
श्री मेदीबुङ महिला सहकारी संस्थाको प्रतिनिधि	सदस्य
श्री गणेश खतिवडा, लैससास सम्पर्क व्यक्ति	सदस्य सचिव

लैससास परिक्षणलाई निरन्तरता दिनका लागि पालिकाको उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा निम्न सदस्य रहेको कार्यदल गठन गरिएको थियो ।

श्री बाबा मेयाङवो, उपाध्यक्ष	संयोजक
श्री सुमन लिङदेन (लिम्बु), प्र.प्र.अ	सदस्य
श्री गणेश खतिवडा, लैससास सम्पर्क व्यक्ति	सदस्य

यस तयारी चरणमा सर्वप्रथम प्रमुख सहजकर्ताबाट पालिकामा आई प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र लैससास सम्पर्क व्यक्तिसंग अन्तरक्रिया गरी लैंगिक परिक्षणका लागि आवश्यक पर्ने दस्तावेजहरु संकलन गर्ने कार्य गरिएको थियो । यसका साथै पालिकाबाट बार्षिक योजना, क्षेत्रगत योजना, वार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन, चौमासिक/बार्षिक समिक्षा, विकास बुलेटिन, गाउँपालिकाको प्रोफाइल आदि दस्तावेजहरु संकलन गरिएका थिए । साथै गाउँपालिकाको नीति कानुन, कार्यविधि, निर्देशिका यी दस्तावेजहरु अध्ययन गरी आएको तथ्यलाई संलग्न गरी प्रशिक्षकले प्रस्तुतीको तयार गरिएको थियो ।

(ख) कार्यान्वयन चरण

- प्रारम्भिक सूचना संकलन

याङवारक गाउँपालिकामा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका लागि भए गरेका कार्य प्रगतिहरुका विषयमा जानकारी लिनका लागि प्रमुख सहजकर्ताले उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, लैससास सम्पर्क व्यक्ति, महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख, लेखा शाखा र सूचना अधिकारीसँग प्रत्यक्ष छलफल गरि सूचनाहरु संकलन गरेका थिए ।

- लक्षित वर्गसँग छलफल

गाउँपालिकाले विकासमूलक गतिविधिहरु सञ्चालन गर्ने क्रममा महिला, बालबालिका र अन्य लक्षित वर्गलाई के कसरी समेटेर लिएको छ भन्ने विषयमा जानकारी लिनका लागि प्रमुख सहजकर्ताले उपाध्यक्ष, लैससास सम्पर्क व्यक्ति हेर्ने व्यक्ति श्री गणेश खतिवडासंग व्यक्तित्वहरुसँग छलफल सञ्चालन गरेका थिए ।

- कार्यशाला सञ्चालन

गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरु र पदाधिकारीहरुसँग अन्तरक्रियात्मक छलफल गर्ने र सो को आधारमा सहभागीहरुले लैंगिक परिक्षण गर्ने उद्देश्यले प्रमुख सहजकर्ताको नेतृत्वमा कार्यशाला सञ्चालन गरिएको थियो । कार्यक्रम गाउँपालिकाको बैठक कक्षमा नगर प्रमुखको अध्यक्षतामा सम्पन्न गरिएको थियो । सहभागीहरुलाई लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण भनेको के हो, लैससासको परिक्षणको प्रक्रिया र लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले व्यवस्था गरे लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण किन र कसरी भन्ने विषयमा अनुशिक्षण गरिएको थियो ।

- समूह विभाजन र प्रश्नावलीहरुमा अंक प्रदान

लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ को अनुरुपका मूल विषय वस्तुमा सहजकर्ताले १०० वटा पढी सामूहिक छलफल गरि सहमतिमा अंक प्रदान गर्न सहजीकरण गरिएको थियो ।

- माकुरी जालो तयार

अंक प्रदान गरे पश्चात उनिहरुले दिएको अंकको आधारमा माकुरी जालो तयार गरिएको थियो र सो को आधारमा सहभागीहरुलाई लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा गाउपालिकाले गरेका पहलहरुमा आधारित भइ सवल पक्ष, सुधारात्मक पक्ष, अवसर र चुनौतिको विश्लेषण ५ वटा समुह बनाई गरिएको थियो ।

- पालिकाको सवल पक्ष, सुधार गर्नु पर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतिको विश्लेषण

सहभागीहरुले लैससास परिक्षणको सुचकहरु अध्ययन गरी अंक प्रदान गरे पश्चात पाचवटा समुहमा सहभागीलाई विभाजन गरी लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणका क्षेत्रमा गाउँपालिकामा भएका अभ्यासहरुमा सवल पक्ष, सुधारात्मक पक्ष, अवसर र चुनौतीहरुका विषयमा समूह छलफल गरिएको थियो ।

- लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणमा अनुसार आगामी दिनमा गर्ने कार्ययोजना तयार

माकुरी जालोमा प्राप्त परिणामका आधारमा सवल पक्षहरुलाई अझ राम्रो गर्दै जाने र सुधार गर्नु पर्ने पक्षलाई समेट्ने गरि बार्षिक कार्ययोजना तयार गरिएको छ । यस कार्य योजनामा गर्नु पर्ने काम, जिम्मेवारी, समय र लागत अनुमान गरिएको छ ।

(ग) प्रतिवेदन चरण

सहभागीहरुले प्रश्नावलीहरुमा दिएको अंकको आधारमा माकुरी जालो तयार गरिएको थियो भने सो माकुरी जालो सहभागीहरुसँग प्रस्तुत गरेर सवल पक्ष र सुधारात्मक पक्षहरुलाई औल्याइ सवल पक्षहरुलाई अझ राम्रोसँग अगाडि बढाउन र सुधारात्मक पक्षहरुलाई कार्यान्वय गर्नका लागि काम, जिम्मेवारी, समय सीमा र अनुमानित लागतको आधारमा कार्ययोजना तयार गर्ने काम सम्पन्न गरियो । सो आधारमा समग्र लैंगिक परिक्षणको प्रक्रियालाई दस्तावेजीकरण गर्ने उद्देश्यले कार्य सम्पन्न प्राविधिक प्रतिवेदन तयार गरियो ।

६. लैससास परीक्षणका सहभागीहरु

क्र.स.	सहभागीको नाम थर	कार्यालयको नाम	पद	व्यक्तिगत विवरण					
				जन प्रतिनिधि	कर्मचारी	महिला	पुरुष	जात	अपाङ्गता भएको
१	श्री भिम बहादुर योङया(सुवास)	याङवरक गाउँपालिका	अध्यक्ष	जन प्रतिनिधि			पुरुष	लिम्बु	
२	श्री बाबा मेन्याङबो	याङवरक गाउँपालिका	उपाध्यक्ष	जन प्रतिनिधि					
३	श्री सुमन लिङदेन(लिम्बु)	याङवरक गाउँपालिका	प्र.प्र.अ.		कर्मचारी		पुरुष	लिम्बु	
४	श्री राजेन्द्र खालिङ राइ	याङवरक-१	अध्यक्ष	जन प्रतिनिधि			पुरुष	राई	
५	श्री देउ कुमार योङहाङ	याङवरक-२	अध्यक्ष	जन प्रतिनिधि			पुरुष	लिम्बु	
६	श्री बिमल राई	याङवरक-३	अध्यक्ष	जन प्रतिनिधि			पुरुष	राई	
७	श्री सबिन कुमार माबो	याङवरक-४	अध्यक्ष	जन प्रतिनिधि			पुरुष	लिम्बु	
८	टेक नाथ न्यौपाने	याङवरक-५	अध्यक्ष	जन प्रतिनिधि			पुरुष	लिम्बु	
९	अमृत बहादुर योङहाङ	याङवरक-६	अध्यक्ष	जन प्रतिनिधि			पुरुष	लिम्बु	
१०	कल्पना लोहार	याङवरक का.पा.	सदस्य	जन प्रतिनिधि		महिला		दलित	
११	शान्ति राइ	याङवरक का.पा.	सदस्य	जन प्रतिनिधि		महिला		राई	
१२	पुर्ण कुमारी नुगो	याङवरक का.पा.	सदस्य	जन प्रतिनिधि		महिला		लिम्बु	
१३	हर्कदेवी सेवा	याङवरक का.पा.	सदस्य	जन प्रतिनिधि		महिला		लिम्बु	
१४	योम्बाहाङ योङहाङ	याङवरक अपाङगता संस्था	प्रतिनिधी	जन प्रतिनिधि			पुरुष	लिम्बु	भएको
१५	श्रियारा कटुवाल	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी	महिला		क्षेत्री	
१६	कमला मगर	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी	महिला		मगर	
१७	कमला पाण्डे	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी	महिला		क्षेत्री	
१८	धन कुमारी सेलिङ	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी	महिला		लिम्बु	भएको
१९	युवराज माबो	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी		पुरुष	लिम्बु	भएको
२०	केन्द्र खनाल	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी		पुरुष	व्राम्हण	
२१	सुर्य प्रसाद गटताम	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी		पुरुष	व्राम्हण	
२२	प्राप्ति कार्की	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी	महिला		क्षेत्री	
२३	होम प्रसाद गटतम	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी		पुरुष	व्राम्हण	
२४	दिपेन्द्र बुढाथोकी	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी		पुरुष	क्षेत्री	
२५	चन्द्र कुमार थापा	याङवरक गाउँपालिका			कर्मचारी		पुरुष	मगर	

तथ्यांक प्रस्तुतीकरण खण्ड

७. तथ्यांक प्रस्तुतीकरण र व्याख्या खण्ड

याङवारक गाउँपालिकाको लैससास परिक्षण पाँचवटा मुल शिर्षक गरिएको थियो। उक्त परिक्षणबाट आएको नतिजा अनुसार सेवा प्रवाहमा ११.५, मानव संसाधन तथा क्षमता विकास र नीति, कानुन योजनामा क्रमशः ९, ९, सुशासन तथा उत्तरदायित्वमा ८.५ अंक प्राप्त भएको छ। पाँच वटै मुल शिर्षकमा प्राप्त अंकमा सबै भन्दा बढि सेवा प्रवाहमा र सबै भन्दा कम संस्थागत व्यवस्थामा रहेको छ।

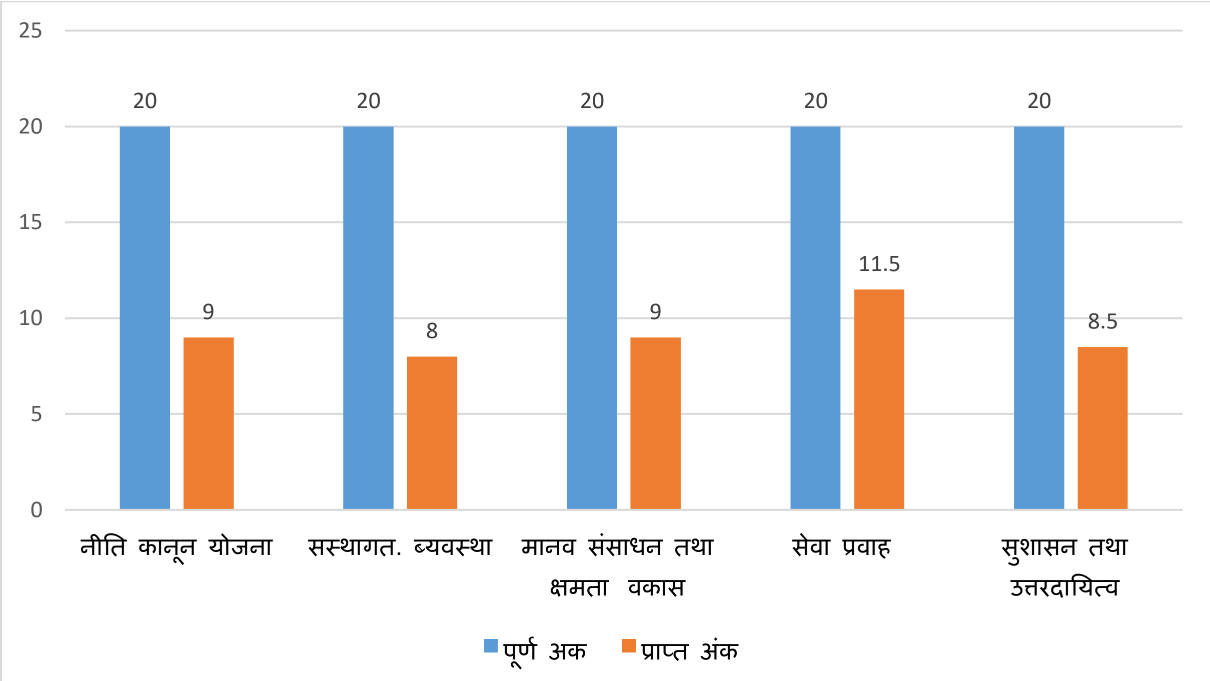

त्यस्तै गरी २२ वटा उपशिर्षकमा छलफल गर्दा मानव संसाधन तथा क्षमता विकास र शिक्षा कार्यक्रम ४ पुर्णाङ्कगमा क्रमशः ३.५, ३.५ प्राप्त भएको भने सबै भन्दा कम कानुनी साक्षरता, निर्णायक तहमा पदाधिकारी र कर्मचारीको प्रतिनिधित्वमा क्रमशः १,१ प्राप्त भएको छ अर्थात पालिकाले यस क्षेत्रमा धैरै सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ।

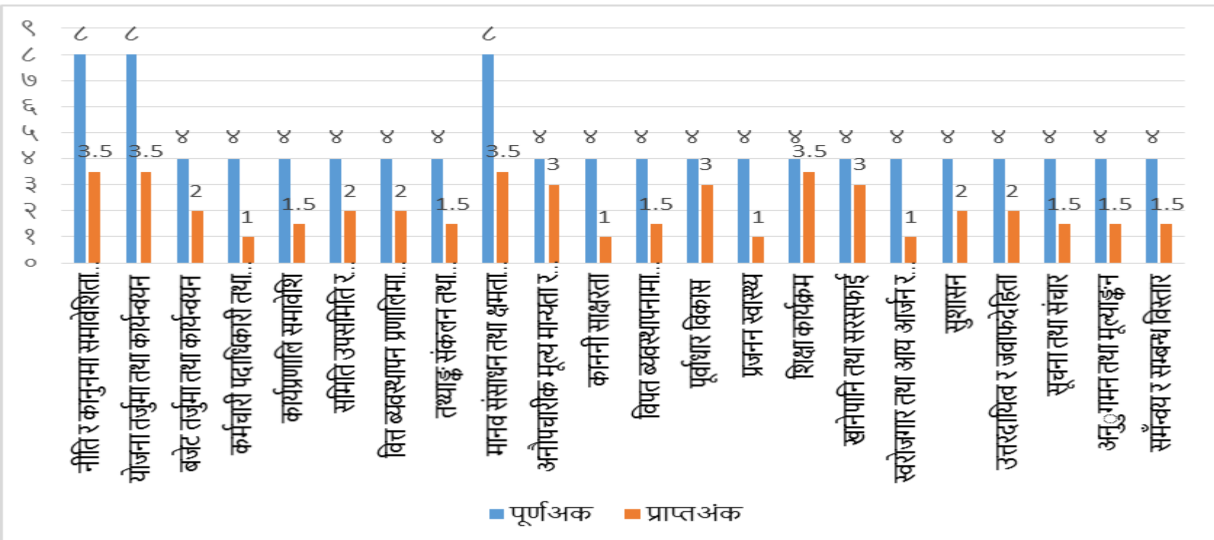

विष्लेषण खण्ड

८. लैङ्गिक परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका लागि लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन, २०७८ मा उल्लेख गरिएका प्रमुख ५ वटा मुख्य विषयहरुमा २२ वटा सहायक विषयहरुका १०० वटा सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको विश्लेषण गरिएको थियो। एउटा मुख्य विषयमा २० वटा सूचकहरु रहेका थिए। जस्ले गर्दा एउटा मुख्य विषयको अंकभार २० रहेको छ। १०० वटा सूचकहरुका प्रमाणीकरणका आधारहरुमाथि छलफल गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो। सोहि विश्लेषणका आधारमा सूचकहरुमा अंकभार दिइएको थियो। मुख्य विषयहरुले कति कति अंक प्राप्त गरे भनेर छलफल गरि माकुरे जालो विधिबाट र तालिका मार्फत पनि विश्लेषण गरिएको थियो।

लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण गर्दा निम्न औजारहरु प्रयोग गरिएको थियो:

- लैससास परिक्षणका विश्लेषण औजारहरू
- दस्तावेज समिक्षा
- प्रमुख व्यक्तिहरुसँग छलफल
- कार्यशाला संचालन (सुचकहरुको लेखाजोखा)
- माकुरे जालो तथा विभिन्न तालिका प्रस्तुत
- सवल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौती
- कार्ययोजना तयार
- प्रतिवेदन तयार

९. तथ्याङ्कको अध्ययन तथा विश्लेषण

याङवारक गाउँपालिकाको गत वर्ष र यस वर्षको लैससास परिक्षण गर्दा कुल अंक ४६ प्राप्त भएको छ। सो तथ्यांक विश्लेषण गर्दा प्राप्तांक मध्ये सबै भन्दा बढि सेवा प्रवाहमा ११.५, नीति कानुन योजना र मानव संसाधन तथा क्षमता विकासमा क्रमश ९/९, सुशासन तथा उत्तरदायित्वमा ८.५ र संस्थागत व्यवस्थामा ८ अंक प्राप्त भएको छ। यस अर्थमा संस्थागत व्यवस्थामा सबै भन्दा कम देखिएको छ।

क्र.स.	सूचक र उप-सूचकहरु	पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क २०७८/७९
१	१.१.१ – १.१.८, १.२.१ – १.२.८, १.३.१ – १.३.४	२०	९
२	२.१.१ – २.१.४, २.२.१ – २.२.४, २.३.१ – २.३.४, २.४.१ – २.४.४, २.५.१ – २.५.४	२०	८
३	३.१.१ – ३.१.८, ३.२.१ – ३.२.४, ३.३.१ – ३.३.४, ३.४.१ – ३.४.४	२०	९
४	४.१.१ – ४.१.४, ४.२.१ – ४.२.४, ४.३.१ – ४.३.४, ४.४.१ – ४.४.४, ४.५.१ – ४.५.४	२०	११.५
५	५.१.१ – ५.१.४, ५.२.१ – ५.२.४, ५.३.१ –५.३.४, ५.४.१ –५.४.४, ५.५.१ –५.५.४	२०	८.५
	जम्मा	**१००**	**४६**

लैससास परिक्षणको क्रममा १०० वटा सुचकहरुमा प्राप्त अंकलाई २२ वटा उपशिर्षमा हेर्दा निम्नानुसार रहेको देखियो

सि.नं.	सहायक बिषय	अङ्क	प्राप्ताङ्क (२०७८/२०७९)
१	नीति र कानूनमा समावेशिता र सहभागिता	८	३.५
२	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	३.५
३	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	२
४	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	१
५	कार्य प्रणाली समावेशी	४	१.५
६	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	२
७	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशिता	४	२
८	तथ्याङ्क सङकलन तथा व्यवस्थापन	४	१.५
९	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	८	३.५
१०	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार बिरूद्ध जनचेतना	४	३
११	कानूनी साक्षरता	४	१
१२	विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता	४	१.५
१३	पूर्वाधार विकास	४	३
१४	प्रजनन स्वास्थ्य	४	१
१५	शिक्षा कार्यक्रम	४	३.५
१६	खानेपानी तथा सरसफाइ	४	३
१७	स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	१
१८	सुशासन	४	२
१९	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	२
२०	सूचना तथा संचार	४	१.५
२१	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	४	१.५
२२	समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार	४	१.५

मुख्य उपलब्धि (Findings)

१०. लैससास परीक्षण विधिवाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था

१०.१. परीक्षण पश्चात् प्रमुख सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंकहरुको लेखाजोखा

याङवारक गाउँपालिकामा लैससास परिक्षण पश्चात प्राप्तांकलाई निम्नानुसार रहेको छ।.

विषय	पूर्णअक	प्राप्तअंक
नीति कानून योजना	२०	९
सस्थागत ब्यवस्था	२०	८
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०	९
सेवा प्रवाह	२०	११.५
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	८.५
जम्मा प्राप्तांक	१००	४६

सेवा प्रवाहमा मुल विषयमा सबै भन्दा बढी ११.५ अंक अर्थात ५७.५ प्रतिशत प्राप्त भएको छ। सेवा प्रवाहमा परिवार नियोजन, मातृशिशु कल्याण योजना, पोषण, जनसख्या लगायत महिलाको स्वास्थ्य सुधार कार्यक्रम सञ्चालन आदी रहेको छ। त्यस्तै गरी सेवा प्रवाहमा सुधार गर्नु स्थानहरु धैरै देखिएको छन। जस्तैः कुहिने नकुहिने फोहोरहरुको व्यवस्थापन, गरिबि र बन्चितिकरणमा परेको पहुच र क्रय अनुसार सुपथ मुल्य सहकारी पसल व्यवस्थापन आदी।

त्यस्तै गरी नीति कानुन र योजना र मानव संसाधन तथा क्षमता विकासमा क्रमशः ९/९ अर्थात ४५ प्रतिशत रहेको छ। नीति, कानुन र योजनामा संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम गाउँपालिकामा महिला तथा वञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको र सोहि अनुरूप कार्यन्वयन हुने गरेको, महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको आदी । त्यस्तै गरी यसका कम्जोर पक्षहरु भनेको लैससासमैत्री नीति निर्माण गर्न टोली गठन नभएको, लैससास परिक्षण नभएको आदी।

मानव संसाधन तथा क्षमता विकासमा सवल पक्षहरुमा पालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको, महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरीकार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको आदी रहेको छ। त्यस्तै गरी सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरुमा लैङ्गिक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने रहेको छ।

सुशासन तथा उत्तरदायित्वमा ८.५ अंक अर्थात ४२.५ प्रतिशत रहेको छ। यसको राम्रो पक्षहरुमा स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधिको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको, स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको आदी रहेका छन। त्यस्तै गरी सुधार गर्नु पर्ने पक्षमा सुशासन प्रवद्र्धन कार्यविधि बनाउनु पर्ने, पालिकाको समाजिक परिक्षण गर्नु पर्ने आदी रहेका छन।

संस्थागत व्यवस्थामा अन्य मुल शिर्षक भन्दा कम ८ अंक अर्थात ४० प्रतिशत रहेको छ। यसको सवल पक्षहरुमा पालिकाबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुव्र्यवहार, भेदभाब महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागि आचार संहिता बनाएर लागु गरेको, पालिकामा महिलाविकास, लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै

कोष स्थापना भएको आदी रहेको छ । त्यस्तै गरी सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरुमा लैङ्गिकमैत्री कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी नियमावली बनाउने, विषयगत शाखाका कर्मचारी सांकेतिक भाषाको तालिम प्रदान गर्ने आदी रहेको छ ।

१०.२. लैससास परीक्षण नतिजाको माकुरे जालो

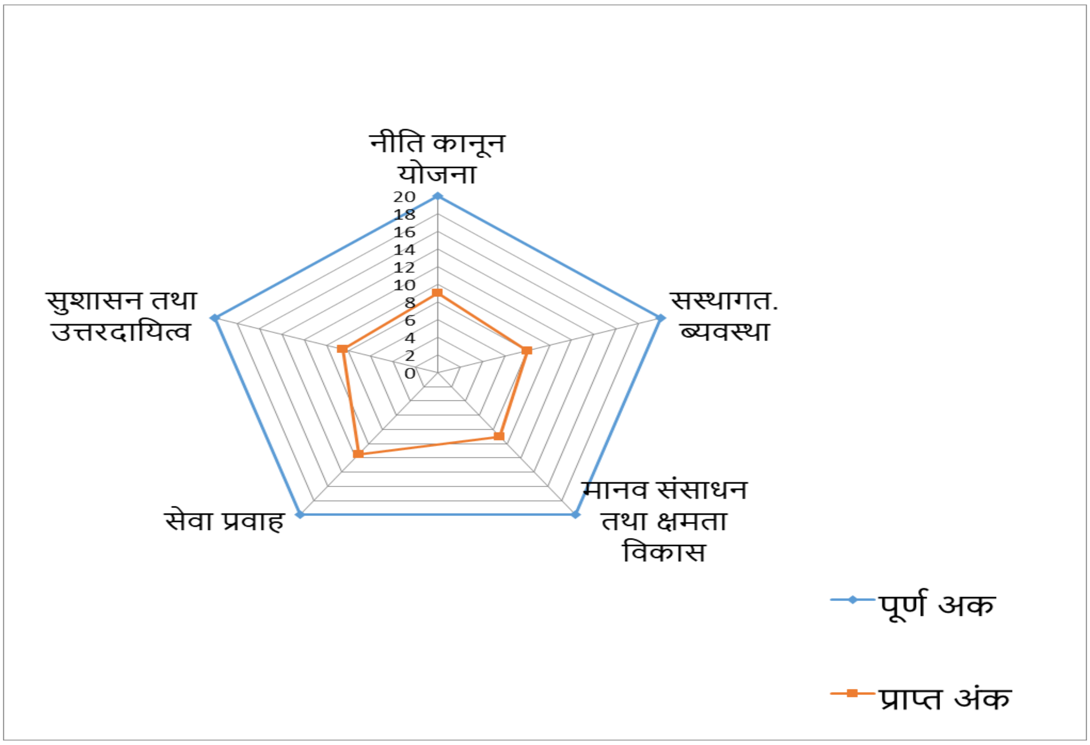

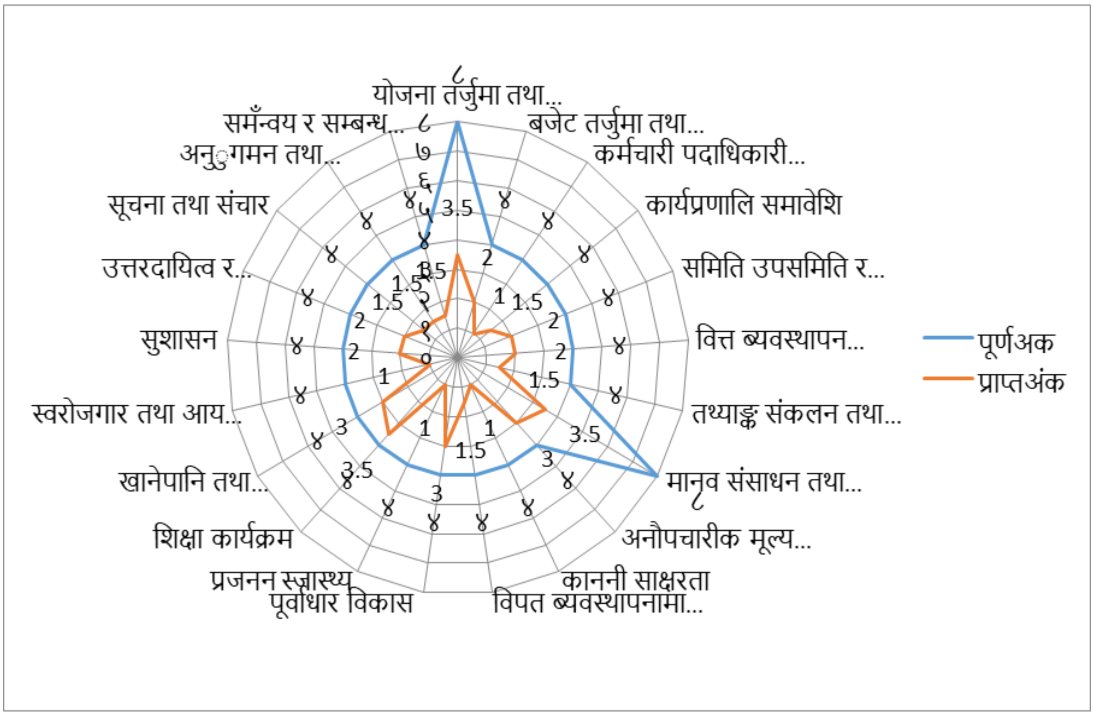

११. याङवरक गाउँपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका सबल पक्ष र सुधार गर्नपर्ने पक्षहरु, अवसर र चुनौति

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
नीति, कानून, योजना	• गाउँपालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा विभेद नरहेको • संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम पालिकामा न्यायिक समितिले कार्य गरिरहेको • महिला र पुरूषमा श्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको • योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको समस्या पहिचान गरी समाधान गर्न छलफल गरेको पालिकाको योजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने गरी बनेको • स्थानीय कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुको यस बिषयमा प्रतिबद्धता रहेको	• लैससास मैत्री टोली निर्माण गरी अगामी नीति तथा विद्यामान नीतिहरु विश्लेषण गर्नु पर्ने • स्थानीय कानुन, बार्षिक योजना तथा आवधिक योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकाससम्वन्धी कुराहरू समावेश गराउने • स्थानीय सरकारकले लैससास नीति बनाइ कार्यान्वयन गर्ने • गाउँपालिकाले रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्न श्रम व्यवस्थापन कार्यविधि बनाउने • आवधिक योजनामा तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गर्ने	• कानुनीले लक्षित बर्ग पहिँचान गरी उनिहरुको सम्बैधानिक तथा मौलिक हकका बारेमा स्पष्ट व्यवस्था गरेको । • लक्षित बर्गसंग योजना कार्यान्वयन गर्न सजिलो हुने । • लैससास सम्वन्धमा स्थानीय सरकारले कानुन बनाई कार्यान्वयन गर्न सकिने । • बिभिन्न कार्यक्रमबाट लक्षित समुदायको चेतनास्तर बृद्धि हुदै गएको । • आवधिक योजना अनुसार उद्देश्य, रणनीति तथा नतिजामा लैगिक तथा सामाजिक रुपमा वहिस्करणमा परेका व्यक्ति र समुहको आर्थिक तथा सामाजिक हैसियतमा परिवर्तन एवम् रुपान्तरण ल्याउन	• राजनैतिक मतक्यता नहुनु • स्थानीय जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरु लैससासको ि बिषयमा संबेदनशिल नहुनु । • राजनैतिक नेतृत्वमा इच्छा शक्तिको कमीको कारण समय प्रयाप्त नदिनु • पर्याप्त बजेट तथा आन्तरीक स्रोत नहुनु, मानविय श्रोतको कमी, • बिभेदमा रहेका बर्ग तथा समुदायलाई सशक्तिकरण गर्न तथा उत्प्रेरीत गर्न • लक्षित बर्ग समुदायको सहभागिता लगायत अधिकार सुनिश्चित गर्न

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
		• योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने • स्थानीय सरकारले दीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानताप्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी बजेट विनियोजन गर्ने • पालिकाले बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने	आवश्यक कार्यक्रमहरु तय सकिने । • आवधिक तथा क्षेत्रगत योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ पाश्र्वचित्रवाट प्राप्त लिङ्ग, उमेर, भूगोल, जातजाति, भाषा, सस्कृति, वर्ग, अपाङ्गता भएका व्यक्ति आदि अनुसारको अवस्था विश्लेषण गरि आवश्यकता पहिचान गर्न सकिने । • महिला तथा पिछडिएका समुदायहरुलाई स्थानीय स्तरमै कानुन निर्माण गरी सहभागी गराउने अवसर रहेको	लैससास बिषयमा क्षमता बिकासको अभाव । • संघिय कानुमा ब्यबस्था भए बमोजिम स्थानीयकरण गर्न स्थानीय सरकार लैससास बिषय प्रति गम्भीर हुन नसक्नु • नीति तथा कानुन निर्माण गर्दा वा पहिले बनेको नीति तथा कानुनमा लैससास बिषय समाबेश गर्ने कुरामा व्यापक छलफल हुन नसक्नु । • लैससास विषयलाई सहज रुपमा स्वीकार्न नसक्नु । • जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीहरुमा लैंससास

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
				बिषयको ब्यापक जानकारी गराउन नसक्नु ।
संस्थागत व्यवस्था	• पालिकाले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा लक्षित वर्गको प्रतिनिधित्वलाई समेटेको • पालिकामा महिलाविकास, लैङ्गिक हिँसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना भएको । • आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरिएको • पालिकालेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख	• गाउँपालिकाको निर्णायक तहमा -कर्मचारी।पदाधिकारी_ महिलाहरूको समान रुपमा - ५०।५० प्रतिशत_ प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न कार्यविधि निर्माण गर्ने • लैङ्गिकमैत्री कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी नियमावली बनाउने • विषयगत शाखाका कर्मचारीलाई सांकेतिक भाषा, लगायत मगर भाषामा तालिम प्रदान गर्ने • जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिबृद्धिको लागि सकरात्मक विभेदको नीति अवलम्बन गर्ने • महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि पालिका लैससास रणनीति कार्यान्वयनमा ल्याउने	• पालिकाले आफनो भुगोल र जनसंख्याको आधारमा कर्मचारी प्रशासन नियमावलीलाई समावेशी बनाउन सक्ने, • लैसासास मैत्री क्षमता विकास योजना निर्माण गरी बजेट विनियोजन गर्न सक्ने, • लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था गरी तद अनुसार कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान गर्न सक्ने • लक्षित वर्गका पदाधिकारी र कर्मचारी क्षमता अभिबृद्धिको लागि सकारात्मक विभेदको नीति अवलम्बन गर्न सक्ने, • स्थानीय सरकारले आवश्यक पर्ने संस्थागत ब्यवस्था	• प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको सरुवा चाडो, चाडो हुनु, • जनप्रतिनिधि र कर्मचारीबीचमा प्रभावकारी समन्वय अभाव • संघ तथा प्रदेश स्तरमा निर्मित संरचनाहरुको स्थानीय संरचनासंग समन्वय गर्न • राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानुनहरुको समयमै स्थानीयकरण हुन नसक्नु । • पालिकाको आफ्नो आन्तरीक स्रोत कमी हुनु ।

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
	व्यवस्थापन तथा तथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरेको।	• पालिकामा लैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था गरी तद अनुसार कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान गरिनु पर्ने • स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा लक्षित समुहको सहभागितालाई सुनिश्ति गर्नु पर्ने • पालिकाले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने • पालिकाले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे पनि कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने व्यवस्था गर्ने।	कार्यबिधि बनाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने कानुनी अधिकार रहेको। • योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन लैंगिक तथा समाबेशी सहभागिता सुनिश्चित भएमा सेवा प्रवाह चुस्त दुरुस्त र छिटो छरितो हुने। • पालिकाले स्पष्ट नीति बनाई लैससासमैत्री भौतिक संरचना निर्माण गर्न गराउन निर्देशन गर्न सक्ने। • खण्डिकृत तथ्यांक अद्याबधीक गर्न सकेमा लक्षित समुदायको समस्या पहिँचान गर्न सहज हुने।	• बञ्चितिकरणमा परेका समुदायका लागि निश्चित बजेट सिमा नतोकिनु । • सबै वडाहरुमा सबै प्रकारका खण्डिकृत तथ्यांक ब्यबस्थापन नहुनु। • स्थानीय तहमा सम्बन्धित बिषय बिज्ञको अभाव। • पालिकाको जनशक्ति तथा बजेट ब्यबस्थापन कमी हुनु

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	• पालिकाले सञ्चालन गरेको तालिमका विषयवस्तु प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग तथा महिलाका आवश्यकतासमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको । • पालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्ने मानवीय श्रोत रहेको । • महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन हुने गरेको । • महिला विरुद्ध सवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन	• लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने • पालिकाको सबै पदाधिकारीर कमर्चारीहरू र लक्षित वर्गलाई प्रदान गरिएको लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिमको प्रभाव मुल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्ने • पालिकामा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्वन्धी जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने । • महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा पालिकाका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई अनुशिक्षण दिने • लैङ्गिक हिंसा रहित गाउँपालिका घोषणाको लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने	• स्थानीय सरकारले लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्न सक्ने, • पालिकाले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिमको प्रभाव मुल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्न सक्ने, • कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुका लागी आवश्क क्षमता बिकासका कार्यक्रम स्थानीय तह आफैले संचालन गर्न सक्ने, • पालिकाले मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्वन्धी जनशक्तिको व्यवस्था गर्न सक्ने	• बजेट विनियोजनको प्राथमिकत भौतिक विकासमा हुनु • लैङ्गिक संवेदनशिल कर्मचारी प्रशासन नियमावली बनाउन नेतृत्वको प्राथमिकतामा नपर्नु • स्थानीय तहमा योग्य कर्मचारीको निरन्तरमा कमी • क्षमता बिकासका कार्यक्रम संचालन गर्न स्थानीय बिज्ञको अभाव रहेको । • पालिकाको लैससास बिकास सम्बन्धी कार्ययोजना नहुनु । • पालिकामा आबश्यक श्रोत साधन र दक्ष जनशक्तिको अभाव हुनु ।

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
	गरीकार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको । • स्थानीय सरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालनगर्ने गरेको । • पालिकाले विपद व्यवस्थापननीतिगत व्यवस्था गर्दा लक्षित वर्गसग छलफल गरेको पालिकाले विपद व्यवस्थापनको क्रममा लक्षित वर्गलाई प्राथमिकतामा राखी गरिएको	• जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने • स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने • महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने र	• समान तथा समाबेशी सहभागिताका लागि जनप्रतिनिधी सकारात्मक रहनु र • मानव संशाधन बिकासका लागि कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्न पालिका प्रतिबद्ध रहेको छ । • कार्यपालिका सदस्य, सभाको सदस्य र प्रमुख प्रशाकिय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरुलाई कानुन निर्माण प्रक्रियाको बारेमा पालिकाले तालिम सञ्चाल गर्न सक्ने	• मानव संशाधन बिकासका लागि पर्याप्त बजेट बिनियोजन नहुनु ।

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
		• महिलाको कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रमहरूको प्रभाव मुल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्ने । • विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा परिचालन गर्न कार्यविधि अद्यावधिक गर्ने ।		
सेवा प्रवाह	• पालिकाका भवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमान तयार गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिलेनिर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैससास मैत्री बनाउने अभ्यास थालनी गरेकोस्थानीय तहका भवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिक पूर्वाधार	• पालिकाले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न नीति तथा सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरूलाई योजना तथा बजेटमा प्राथमिकता दिने ।	• सेवा प्रवाहका लागी आवश्यक जनशक्तिको ब्यवस्था रहेको । • लैससासमैत्री सेवा प्रबाहका लागि कार्यनीति बनाई लागु गर्न सकेमा सेवामा समाबेशी पहुँच बृद्धि हुने । • महिलामैत्री बतावरण निर्माणका लागि सार्बजनिक निकायमा स्तनपान कक्ष र लैंगिक मैत्री	• जनप्रतिनिधिहरुको पुर्वाधार विकासमा बढि चासो हुनु • पालिकाले सेवा प्रवाहलाई लैससासमैत्री बनाउन जनप्रतिनिधिको प्रथामिकतामा नपर्नु, • समुदाय तहमा लैससास सम्बन्धी जनचेतनाका कमि हुनु ।

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
	सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा लक्षित वर्ग मैत्री बनाउन निर्देशन गरेको • परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन गरिएका। • ग्रामीण महिला प्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) र सामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरेको।	• स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तन पानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्वन्धी नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने • महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमाको प्रभाव मुल्यांकन गर्न • अशिक्षित महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजनलाई नियमितरुपमा गर्ने। • पालिकाको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामाकेही वडामा खुला	सौचालय ब्यबस्थापन गर्न सकिने। • गरिवी नक्सांकन र बेरोजगार पहिँचान गरी तथ्यांक अद्याबधीक गरेमा लैससासमैत्री योजना तथा बजेट निर्माणमा सहयोग पुग्ने लैससासमैत्री सेवा प्रणालीको बिकासका लागि जनप्रतिनिधीहरु सकारात्मक रहनु। • महिला स्वास्थ्य सुद्धृढिकरणका लागि पालिकाले महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी नीति ल्याउनु। • पालिकाले महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमाको प्रभाव मुल्यांकन गर्न सक्ने • प्रौढ शिक्षा तथा किशोरी शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्ने,	• सामाजिक, आर्थिक, सास्कृतिक पछौटेपना कामयै रहनु। • अन्य सार्बजनिक निकाय तथा नीजि क्षेत्रबाट हुने भवन निर्माण एबं भौतीक संरचनाहरु महिला, बालबालिका, अपांग मैत्री हुनका लागि पालिकाले नीति बनाई लागु गर्न नसकेको। • स्थानीय तहमा बिद्यमान कानुनी प्राबधानहरुको पुर्ण कार्यान्वयन गर्न नसकिएको। • बजार अनुगमन गरी महगी नियन्त्रण गर्न र सुपथ मुल्यको सहकारी पसल सञ्चालन गर्न स्थानीय जनप्रतिनिधिहरुको प्राथमिकतामा नपर्नु

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
		दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान कार्यक्रमलाई बार्षिक योजनामा राखी बजेट विनियोजन गर्ने	• फोहोर व्यवस्थापनको लागि पालिकाले कार्यविधि बनाउन सक्ने • बैदेशिक श्रममा जाने पहिलाहरुलाई आवश्यक पर्ने तालिम निशुल्क उपलब्ध गराउन सक्ने	
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	• स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा पालिकाको नीति बमोजिम गर्ने गरेकोसंयुक्त राष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता अनुसार कार्यक्रम सहितको बजेट विनियोजन गरेको • स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको। • स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको	• पालिकाले भ्रष्टाचार विरुद्ध लैससास मैत्री रणनीति अवलम्बन गर्नु पर्ने • पालिकाले सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरणलाई नियमित गर्ने। • पालिकाले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा लक्षित वर्गले दिएको सुझाबहरुलाईं कार्ययोजनबनाई लागु गर्ने	• स्थानीय तहले भ्रष्टाचार सम्बन्धी कार्यविधि बनाई कार्य गर्न सक्ने। • सुचना प्रणाली लैससासमैत्री बनाउन सकेमा सबै सरोकारवाला लक्षित समुदायको सुचनामा पहुँच बृद्धि हुने। • लैंससासमैत्री कानुन बनाई लागु गर्न सकेमा लैससासमैत्री स्थानीय शासन अवलम्बन गर्न सकिने। • चौमासिकरुपमा सार्वजनिक सुनवाई गर्न सक्ने	• स्थानीय तहले भ्रष्टाचार सम्बन्धी कार्यविधि बनाउन जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको प्राथमिकतामा पर्न नसक्ने। • सुचना प्रणाली लैससासमैत्री बनाउन कम चासो • स्थानीय तहमा भाषा विज्ञको अभाव समुदायमा समान बुझाईको अभाव

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
	कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको । • लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगत छलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरुपमा कार्य हुने गरेको । • लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि सञ्जालको प्रतिनिधिहरुलाई क्षमता अभिबृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरेको	• स्थानीय सरकारले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमहरु लक्षित वर्गलाई जानकारी गराउन वडामा अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । • स्थानीयसरकारले समावेशीकरण तथा लैंगिकसमानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह र स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने । • पालिकाले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने । • पालिकाले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथासामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमकोसंचालनबाट	• नियमित सार्बजनिक सुनुवाइमा लक्षीत बर्ग समुदायको सहभागिता सुनिश्चित गर्न सकेमा समयमै सवाल उठान भई सम्बोधनका लागि सहज हुने । • महिला, दलित, बालबालिका, जेष्ठनागरीक, अपांगहरुका लागि बिनियोजन गरेको बजेट सबै सरोकारवालाको जानकारीका लागि नियमित सार्बजनिक गर्ने गरेमा उनीहरुले प्रत्यक्ष लाभ लिन सहज हुने । • लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्न सक्ने • महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि	• सार्वजनिक सरोकारका सूचनाहरु सवै लक्षित बर्ग सम्म पुग्न नसक्नु । • जनचेतनामूलक अभियान कार्यक्रम संचालनका लागि पर्याप्त बजेटको कमी । • पालिकाबाट सार्बजनिक गरिएका सुचना तथा जानकारीहरु सबै सरोकारवालाको पहुँच हुन नसक्नु । • पालिकाले सबै वडामा इन्टरन्टको ब्यबस्था गरेपनि प्राबिधि अबरोध भई सबै स्थानमा समयमै सुचना प्रबाह गर्न र सुचना सेवा लिन कठीनाई । • लक्षित बर्ग समुदायलाई बिकास प्रक्रियामा सहजै

मूल शोर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
		सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने । • महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि पालिकाले राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकारकार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनालाई स्थानीयकरण गर्न	तयारगरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकारकार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारले पालिको कार्ययोजना बनाउन बजेट विनियोजन गर्न सक्ने	सहभागि गराउन नसक्नु । • राष्ट्रिय कार्ययोजनाहरुलाई स्थानीयकरण गर्न स्थानीय तहमा विज्ञको अभाव

१२. लैससास विकास कार्ययोजना

याङवरक गाउँपालिका गाउँपालिका
लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास कार्ययोजना
बैशाख, २०८०

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	कलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने । नपर्ने	
पूर्णाङ्क	**प्राप्ताङ्क**		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
नीति, कानून र योजना २०	०	लैससास मैत्री नीति निर्माण गर्न टोली निर्माण गर्ने	लैससास कार्यान्वयन समिति	गाउँपालिका		जेष्ठ २०८०		√
	०	गाउँकाको नीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी कुरा समावेश गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा गाउँपालिका	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २०८०		√
	०	नयाँ बन्ने कानुनलाई लैससास मैत्री भए नभएको अध्ययन गर्न	लैससास समन्वय समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित		
	०	विद्यामान कानुनको लैससास दृष्टिकोणले र भेदभाव रहे नरहेको पुनरावलोकन गर्न	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	मंसिर २०८०		√
	०	लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशिकरण परिक्षण गर्ने महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	मंसिर २०८०	०		√
	०	गाउँपालिकामा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्न श्रम व्यवस्थापन कार्यविधि बनाउने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	पौष २०८०	बजेट विनियोजन गर्नु पर्ने	
	०	आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यकममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	मंसिर २०८०	योजना शाखा	
	०.५	गाउँपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले	स्रोत अनुमान तथा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	असार २०८०	लैससास कार्यन्वयन समिति	√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	कलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने । नपर्ने	
पूर्णाङ्क	**प्राप्ताङ्क**		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		बजेट सीमा निर्धारण गर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटको निश्चित प्रतिशत छुट्याउने	बजेट सिमा निर्धारण समिति					
	०.५	गाउँपालिका, वस्तीस्तरबाट योजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहहरूको सक्रीय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरण गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	जेष्ठ २०८०		√
	०.५	योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	जेष्ठ २०८०		√
	०.५	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने	योजना शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २०८०		√
	०	गाउँपालिकाले दीगो विकासका लक्ष्यहरूलाई स्थानीयकरण गर्न बजेट विनियोजन गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	कात्तिक २०८०	विज्ञ	
	०	बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	बैशाख २०८०		√
	०	स्थानीय सरकारका क्षमता विकास कार्य योजना निर्माण गर्ने लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माण एवं परीक्षण गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	पौष २०८०		√
	०	परिक्षण पश्चात लैङ्गिक तथा समावेशी विषयमा सुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट ब्यवस्था गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २०८०		√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	कलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने । नपर्ने	
पूर्णाङ्क	**प्राप्ताङ्क**		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
	०.५	गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमा खर्च गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २०८०		√
संस्थागत व्यवस्था २०	०.५	गाउँपालिकाक निर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समान रुपमा (५०/५० प्रतिशत) प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न नीतिगत निर्णय गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	असोज २०८०		√
	०	लैङ्गिक र समावेशीकरण मैत्री कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी नियमावली बनाउने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	असोज २०८०		√
	०	विषयगत शाखाका कर्मचारी सांकेतिक भाषाको तालिम प्रदान गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	भाद्र २०८०	विज्ञ	
	०	जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको क्षमता अभिबृद्धिको लागि सकरात्मक विभेदको नीति निर्माण गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	श्रावण २०८०	विज्ञ	
	०.५	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि पालिका लैससास रणनीति कार्यान्वयनमा ल्याउने	लैससास कार्यान्वयन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका	असोज २०८०		√
	०.५	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था नीतिगत रुपमा गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमितरुपमा		√
	०	पालिकाले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमितरुपमा		√
	०.५	पालिकाले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरी कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने व्यवस्था गर्ने।	सुचना तथा प्रविधि शाखा /लेखा शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमितरुपमा		√
	०	पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथा गरिबको पहिचान गर्ने गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	भाद्र २०८०	विज्ञ	

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	कलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने । नपर्ने	
पूर्णाङ्क	**प्राप्ताङ्क**		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	०	लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी बजेट विनियोजन गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	मंसिर २०८०		√
	०	पालिकाको सबै पदाधिकारी र कमर्चारीहरू र लक्षित वर्गलाई प्रदान गरिएको लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिमको प्रभाव मुल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्ने	अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमतिरुपमा	विज्ञ	
	०.५	महिला विकासका लागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा पालिकाका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई अनुशिक्षण दिने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	बैशाख २०८०	विज्ञ	
	०	लैङ्गिक हिँसा रहित गाउँपालिका घोषणाको लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २०८०	विज्ञ	
	०	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	मंसिर २०८०	विज्ञ	
	०	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	मांघ २०८०	विज्ञ	
	०.५	महिलाहरूको लागि संचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन नभएको र यसले महिलाको कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम,	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमितरुपमा	श्रोत व्यक्ति	

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	कलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने । नपर्ने	
पूर्णाङ्क	**प्राप्ताङ्क**		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		यौनहिँसा बिरूद्धका कार्यक्रमहरूको प्रभाव मुल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्ने ।						
	०	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा परिचालन गर्न कार्यविधि अद्यावधिक गर्ने ।	विपत व्यवस्थापन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका	बैशाख २०८०	थप बजेट	
सेवा प्रवाह २०	०	पालिकाले लैससासमैत्री वातावरण संरक्षण र प्रवद्र्धन नीति अवलम्बन गर्ने	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	जेष्ठ २०८०		√
	०	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरुमा बच्चालाई स्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्वन्धी नीति बनाई कार्यान्वयन गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	जेष्ठ २०८०		√
	०.५	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको निशुल्क स्वास्थ्य बिमाको नीति बनाउने	स्वास्थ्य शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	माघ २०८०	श्रोत व्यक्ति	
	०	अशिक्षित महिलाहरूको लागि शिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावक शिक्षा, किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्नेका लागि बजेट विनियोजनलाई नियमितरुपमा गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २०८०		√
	०	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २०८०		√

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	कलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने । नपर्ने	
पूर्णाङ्क	प्राप्ताङ्क		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रमलाई बार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा राखी बजेट बिनियोजन गर्ने ।						
	०	पालिकाले परम्परागत कुवा, पानीको मुहान संरक्षण र प्रवद्र्धन गर्नका लागि नीति निर्माण गर्ने महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालनको लागि बार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गर्नें।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	माघ २०८०		
	०	स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगार मूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रम बार्षिक योजनामा राखी बजेट विनियोजन गर्ने।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २०८०		√
	०	स्थानीय सरकारले स्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायको क्षमता विकासको कार्यक्रमहरुलाई बार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा र बजेट विनियोजन गर्ने।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २		√
	०	सहकारी ऐन बमोजिम गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथ मूल्य सहकारी पसलहरू सञ्चालन गर्न बजेट विनियोजन गर्ने	कृषि शाखा/ पशुपक्षि शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २०८०	थप बजेट	

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	कलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने। नपर्ने	
पूर्णाङ्क	**प्राप्ताङ्क**		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
सुशासन तथा उत्तरदायित्व २०	०	पालिकाले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकारलाई सुनिश्चित गर्ने सुशासन प्रवद्र्धन कार्यविधि तयार गर्ने ।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	फागुन २०८०	विज्ञ	
	०	पालिकाले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकारलाई सुनिश्चित गर्ने सुशासन प्रवद्र्धन कार्यविधि तयार गर्ने ।	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	फागुन २०८०		√
	०	सामाजिक परिक्षण गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा		
	०.५	पालिकाले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा लक्षित वर्गले उठान गरेको सुझाबलाई कार्ययोजन बनाई कार्यान्वयन गर्ने	प्रशासन शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमित रुपमा		√
	०.५	स्थानीय सरकारले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको बारेमा महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएकाव्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिकलाई जानकारी गराउन वडामा अनुशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	भाद्र २०८०		√
	०	स्थानीयसरकारले समावेशीकरण तथा लैंगिकसमानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह र स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने ।	महिला तथा बालबालिका शाखा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमितरुपमा	सुचना तथा प्रविधि शाखा	
	०	पालिकाले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा	महिला तथा	गाउँपालिका	गाउँपालिका	नियमितरुपमा	थप बजेट	

मूल शिर्षक		अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप	कलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी			समयावधि	थप दायित्व पर्ने । नपर्ने	
पूर्णाङ्क	**प्राप्ताङ्क**		पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयनकर्ता		पर्ने	नपर्ने
		लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने	बालबालिका शाखा					
	०	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयार गरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारित प्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकार कार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारले पालिको कार्ययोजना बनाउन बजेट विनियोजन गर्ने	लैससास कार्यान्वयन समिति	गाउँपालिका	गाउँपालिका	अषाढ २०८०	श्रोत व्यक्ति	

निष्कर्ष

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षणलाई आफनो प्राथमिक दायित्व मानी आवश्यक चरण र प्रक्रिया पुरा गरी दुई दिने कार्यशाला सफलता पुर्वक सम्पन्न भएको थियो । कार्यदल र विज्ञको सहयोगमा गाउँपालिकाका विषयगत शाखाका कर्मचारीहरु तथा अन्य पदाधिकारीहरु संग छलफल गरी गाउँपालिकामा लैगिक संवेदनशीलताको विषयलाई अध्ययन गरेको थियो । यसै क्रममा गाउँपालिकामा उपलब्ध नीति तथा कार्यक्रम लगायतका अन्य कार्यविधि, लैससास रणनीति लगायतका दस्तावेजहरु अध्ययन समेत गरिएको थियो ।

गाउँपालिकाको पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु वीच छलफल गरि सुचकहरुमा अंक प्रदान गरिसकेपछि दोस्रो दिन लैससास अभिमुखिकरण तथा सुचकहरुमा थप छलफल गरिएको थियो । यसै गरि सुचकहरुको प्राप्ताङ्कको आधारमा अन्तराल विश्लेषण गर्दै आगामी दिनमा पालिकाले गर्नु पर्ने कामको सुची सहितको कार्य योजना तयार गरिएको थियो ।

लैससास परिक्षण गाउँपालिकाले विगतलाई विश्लेषण गरी सवल पक्ष र आगामी दिन अवलम्बन गर्नु पर्ने क्षेत्र पहिचान गरी त्यसलाई पुरा गर्न कार्ययोजना बनेको छ । यस क्रममा पालिकाले जनाएका प्रतिबद्धताहरु र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुलाई सम्बोधन हुनेगरी तय गरेका बार्षिक कार्ययोजनाहरु पुर्णत कार्यान्वयन भई लैंगिक परिक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिन सकेमा स्थानीय तहले लैंगिक मूलप्रबाहीकरण तर्फ अग्रसरता हुने देखिन्छ ।

यसै क्रममा गाउँपालिकाकामा उपलब्ध नीति तथा कार्यक्रम लगायतका अन्य कार्यविधि एवं दस्तावेजहरु अध्ययन समेत गरिएको थियो । गाउँपालिकाबाट सञ्चालन भइरहेका योजनाहरुका उपभोक्ता समितिहरुमा लैगिक संवेदनशीलता कार्यान्वयनको प्रभावकारितालाई लक्षित समुहमा छलफल गरि अध्ययन गरिएको थियो । लैससास परिक्षणलाई विभिन्न चरणमा सम्पन्न गरिएको थियो । लैससास परिक्षणको क्रममा जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुसंग औपचारिकता तथा अनौपचारिक छलफल भएको थियो । छलफल गर्दा लैससासको क्षेत्रमा समान्यरुपमा गर्न सक्ने कुराहरु जस्तैः लैससास फोकल पर्सनलाई कार्य क्षेत्र सहितको चिठी नदिएको, महिलाको स्यानीटरी प्याड व्यवस्थालाई निरन्तता नदिएको, लक्षित वर्गलाई पालिकाले निश्चित प्रतिशत बजेट विनियोजन नगरेको आदी कुरालाई स्वीकार गरेको र आउने दिनमा यसलाई प्रभावकारीरुपमा कार्यान्वयन गर्न प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नुका साथ लैससास परिक्षणको कार्य योजनालाई कार्यान्वयन गर्न प्रतिवद्धता पत्र समेत उपलब्ध गराएकोले पालिका लैससासको क्षेत्रमा संवेदनशिल भएको महसुस भयो ।

सुझावहरु

लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण क्रममा दुई दिनसम्म सुचक र कार्ययोजना बनेको छ । लैससास परिक्षणको क्रममा गरिएको छलफल, अवलोकन तथा लेखाजोखाको आधारमा स्थानीय तहहरुलाई लैससास मैत्री बनाउनका लागि निम्न सुझावहरु छन् ।

- गाँउपालिकाले अनिवार्य लैससास टोली गठन गरी नीति तथा कानुनहरुलाई लैससास मैत्री बनाउने,
- लैससास लक्षित सेवा प्रवाहका लागि पालिकामा हेल्पडेस्क स्थापना गर्नुपर्ने,
- लैससास परिक्षणबाट देखा परेका कमजोर पक्ष तथा कम नतिजा प्राप्त शीर्षकहरुमाथी समिक्षा गरेर आगामी वार्षिक तथा आवाधिक योजनामा समेट्नुपर्ने,
- परिक्षपश्चात सुधार गर्नुपर्ने पक्षमाथी बनाईएको कार्ययोजनालाई कार्यान्वयन गर्न विषेश नीति र वजेटको व्यवस्था गरी योजना कार्यान्वयन समिति बनाई अघि बढ्नुपर्ने ।
- लैससास रणनीतिलाई अनुमोदन गरी लैससास परीक्षण प्रत्येक वर्ष गर्न वातावरणको सृजना गर्नु पर्छ ।
- लैससास परिक्षण पश्चात बनेको कार्ययोजनालाई अगामी बार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्वयनको सुनिश्तता गरिनु पर्छ ।

- पालिकाको लैगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीकरण रणनीतिलाई पालिकाले अनुमोदन गर्नु पर्छ
- लैससासका क्षेत्रमा रहेका बिद्यमान समस्या समाधान गर्न लैससासमैत्री कानुन, नीति तथा योजना निर्माण गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु पर्दछ।
- योजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरिबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिई महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने।

अनुसूची

अनुसूचीहरु

१.	कार्याशाला गोष्ठीको तस्वीरहरु

REDMI NOTE 9 PRO MAX
AI QUAD CAMERA

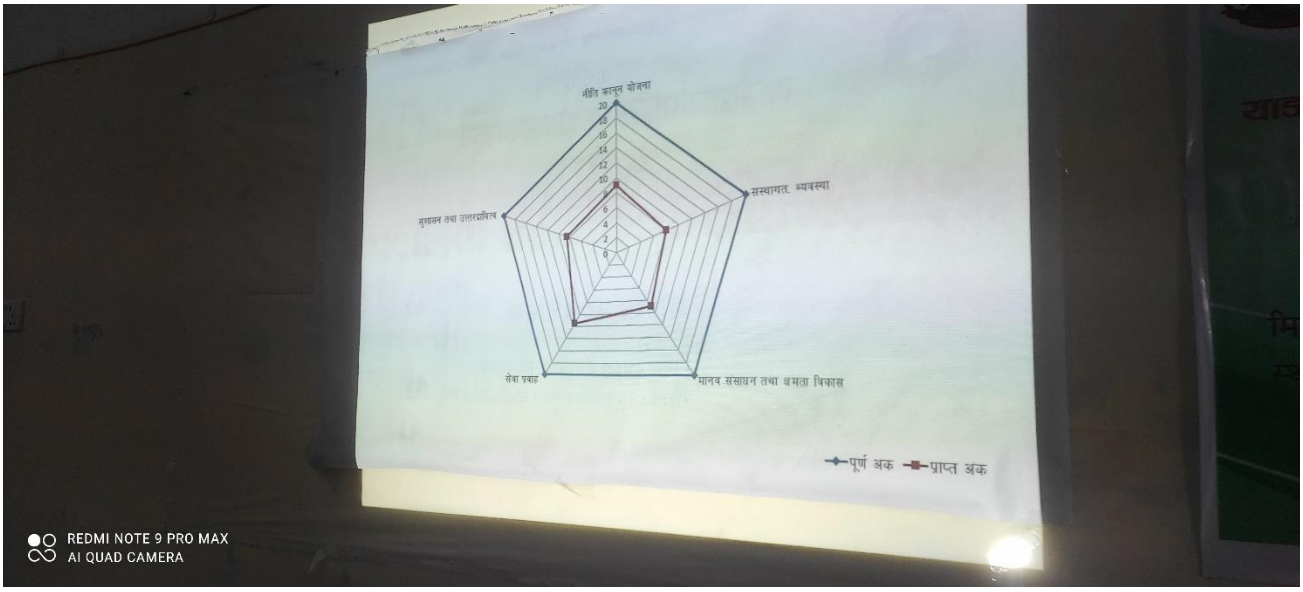
नीति कानुन योजना
संस्थागत व्यवस्था
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास
सेवा प्रवाह
सुशासन तथा उत्तरदायित्व
20
18
16
14
12
10
6
4
2
0
पूर्ण अक
प्राप्त अक
REDMI NOTE 9 PRO MAX
AI QUAD CAMERA

२. कार्यक्रम तालिका

याङवरक गाउँपालिकामा लैससास परिक्षण कार्यशालाको विषयवस्तु तथा तालिका

दिन	समय	क्रियाकलाप	कैफियत
पहिलो दिन	१०:००–१०:३०	शुभारम्भ, परिचय, अपेक्षा संङ्कलन, तालिम व्यवस्थापन, समूह विभाजन आदि	
	१०:३०–१२:००	लैससास मूलप्रवाहीकरण र स्थानीय तहमा लैससास परीक्षणबारे अवधारणा र लैससास परीक्षणका गर्नुको औचित्य	
	१२:००–१३:३०	लैससास परीक्षण विधि, प्रक्रिया र सूचक माथि छलफल	
	१३:३०–१४:००	खाजा विश्राम	
	१४:००–१५:३०	लैससास परीक्षणका मुख्य सूचक तथा सहायक सूचकमाथि समूहगत छलफल तथा अंक प्रदान	
	१५:३०–१७:००	लैससास परीक्षणका मुख्य सूचक तथा सहायक सूचकमाथि समूहगत छलफल तथा अंक प्रदान माकुरे जालो र बार चार्टमार्फत नतिजा प्रस्तुतिकरण	
	१७:००–१७:१५	सङ्क्षेपीकरण र पृष्ठपोषण संकलन	
दोस्रो दिन	१०:००–१०:३०	अघिल्लो दिनको पुनरावलोकन	
	१०:३०–१२:००	पालिकाको लैससासका हिसाबले SWOT Analysis सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौती विश्लेषण	
	१२:००–१३:३०	लैससास मूलप्रवाहीकरणको लागि कार्ययोजना निर्माण	
	१३:३०–१४:००	खाजा विश्राम	
	१४:००–१५:३०	लैससास मूलप्रवाहीकरणको लागि कार्ययोजना निर्माण	
	१५:३०–१७:००	लैससास मूलप्रवाहीकरण कार्ययोजना प्रस्तुतिकरण	
	१७:००–१७:१५	सङ्क्षेपीकरण तथा समापन	